

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	20205 - Prehistòria I
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	H
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20205 - Prehistòria I
Crèdits	1,88 de presencials (47 hores) 4,12 de no presencials (103 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Bartomeu Ramon Llull Estarellas bartomeu.llull@uib.es	16:00	17:00	Dilluns	12/09/2016	28/02/2017	BF-10

Contextualització

L'objectiu de l'assignatura és el d'aportar els coneixements bàsics de les primeres fases i cultures de la humanitat, fent especial referència als principals fenòmens relacionats amb el procés d'hominització (canvis antropomòrfics, adaptacions ecològiques, processos tecnològics) i les principals característiques socials dels grups caçadors-recol·lectors del paleolític i epipaleolític.

L'assignatura s'impartirà dins el primer semestre del segon curs del grau d'Història. Es realitza amb posterioritat a l'assignatura de primer curs de grau Introducció a les Comunitats Prehistòriques, i amb anterioritat a l'assignatura Prehistòria II, a la qual s'explicaran els principals trets relacionats amb les primeres comunitats productores.

Requisits

No hi ha requisits essencials per cursar l'assignatura.

Recomanables

- 1 Haver superat l'assignatura de primer curs del grau d'Història Introducció a les Comunitats Prehistòriques.
- 2 L'hàbit de cercar explicacions multicausals i de diversa naturalesa dels fets, els fenòmens i els comportaments socials dels grups humans.
- 3 Una adequada expressió oral i escrita a l'hora d'estructurar el discurs expositiu.
- 4 Posseir una bona comprensió lectora i ser capaçs de desenvolupar la capacitat d'anàlisi, relació i síntesi.

Competències

Guia docent

Les competències d'aquesta assignatura queden definides en el pla d'estudi. Entre elles es poden destacar les següents:

Específiques

- * CE-3: Dominar les tècniques bàsiques per elaborar treballs d'iniciació a la recerca, adequats al nivell de grau, de cada període històric..
- * CE-4: Elaborar treballs d'iniciació a la recerca, adequats al nivell de grau, amb tècniques científiques..
- * CE-5: Analitzar la situació de les societats humanes en els diversos períodes històrics, les seves relacions amb àmbits geogràfics diferents al propi, amb el medi ambient i amb els recursos materials al seu abast..
- * CE-6: Emprar el criteri de multicausalitat per entendre, analitzar i explicar els fenòmens històrics i els comportaments de les societats..
- * CE-11: Comprendre les relacions establertes entre les societats que, des d'àmbits geogràfics i culturals diferents, han compartit un mateix espai temporal..
- * CE-12: Valorar de manera crítica les diferents realitats socials actuals i del passat a partir de la consciència de pluriculturalitat, de desenvolupament dels drets humans, dels principis democràtics, de la igualtat entre dones i homes, de la solidaritat, de la protecció del medi ambient i de la cultura de la pau i accessibilitat universal per persones amb discapacitat. Aquesta competència es considera quasi transversal i, per tant, present en els continguts de les matèries que assumeixen aquesta competència..

Genèriques

- * CG-1: Distingir, entendre i ser capaç d'explicar els grans períodes cronològics en què es divideix la història universal (prehistòria, història antiga, història medieval, història moderna i història contemporània), la raó de ser d'aquesta divisió i la seva cronologia, els trets estructurals que caracteritzen cada període així com els aspectes de continuïtat i canvi que hi ha entre cada una de les etapes citades, la immediatament anterior i la immediatament posterior..
- * CG-2: Comprendre, utilitzar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la història, així com l'específic de cada un dels grans períodes en què es divideix..
- * CG-4: Identificar els trets estructurals i definitoris d'un moment o col·lectiu històrics, analitzant i explicant l'evolució cronològica d'aquests trets..
- * CG-5: Ser capaç d'accedir de manera autònoma a noves aportacions en la disciplina històrica (noves corrents historiogràfics, noves metodologies, nova bibliografia...) valorant-les com a fruit d'un enriquidor debat científic i de la necessitat de considerar el procés de formació i d'aprenentatge com una cosa pròpia de tota la vida..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

El temari s'organitza a partir de sis grans blocs temàtics que es detallen a continuació.

Continguts temàtics

1. INTRODUCCIÓ

1. Conceptes bàsics.
2. Cronologia i mètodes de datació.
3. Estudis d'ADN.

2. HOMINITZACIÓ A ÀFRICA DURANT EL PALEOLÍTIC INFERIOR

1. L'entorn geomorfològic i paleoecològic del pliocè al plistocè.
2. Els primers hominins.
3. Els gèneres *Australopithecus*, *Paranthropus* i *Kenyanthropus*.
4. El gènere *Homo*.
5. Trets antropològics (bipedestació, desenvolupament cerebral, sorgiment del llenguatge).
6. Comportament social i econòmic dels primers hominins (aproximació etològica).
7. Les primeres indústries lítiques.

3. HOMINITZACIÓ A EURÀSIA DURANT EL PALEOLÍTIC INFERIOR

1. Teories sobre el primer poblament d'Àsia.
2. Paleogeografia del continent asiàtic durant el plistocè.
3. *Homo erectus*.
3. Teories sobre el primer poblament d'Europa.
4. Paleoecologia del continent europeu durant el plistocè.
5. *Homo antecessor*.
6. *Homo heidelbergensis*.
7. Els denisovans.
8. Comportament social i econòmic dels primers hominins d'Euràsia.
9. La indústria lítica durant el paleolític inferior a Euràsia.

4. HOMINITZACIÓ A EURÀSIA DURANT EL PALEOLÍTIC MITJÀ

1. *Homo neanderthalensis*.
 - * Característiques antropològiques, estructura social, desenvolupament tècnic, cultura i simbolisme.
 - * Hipòtesis al voltant de la seva extinció.
2. La indústria lítica del paleolític mitjà.
3. Assentaments, comportament social i econòmic durant el paleolític mitjà.
4. *Homo floresiensis*.

5. HOMO SAPIENS

1. Hipòtesis del seu origen.
2. *Homo sapiens*, *Homo neanderthalensis* i denisovans.
3. L'expansió de l'*Homo sapiens*.
4. Patró d'assentament i transformacions econòmiques i socials dels darrers caçadors-recolectors.
5. La cultura material durant el paleolític superior.
6. Art i creences al paleolític superior.

6. L'EPIPALEOLÍTIC

1. Canvis climàtics entre el plistocè i l'holocè.

2. Principals complexos tecnoculturals.
3. Explotació de recursos i adaptació a nous nínxols ecològics.
4. Cultura material, indústria microlítica i art esquemàtic.

Metodologia docent

Els alumnes amb matrícula a temps parcial (Article 7 del Reglament Acadèmic) es podran acollir a l'itinerari B de la guia docent. L'estructura d'aquest itinerari s'acordarà entre estudiant i professor durant les dues primeres setmanes del curs definint-se en un contracte d'aprenentatge.

A continuació es detallen les estratègies docents de l'assignatura.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Continguts teòrics	Grup gran (G)	Amb les sessions teòriques l'alumnat adquirirà els coneixements bàsics relacionats amb el procés d'hominització i de les primeres societats caçadores recol·lectores. Els continguts es proporcionaran mitjançant tècniques expositives amb suport audiovisual.	30
Seminaris i tallers	Activitats a l'aula	Grup mitjà (M)	Es realitzaran seminaris sobre temes específics que es considerin d'especial rellevància per a assolir els objectius docents de l'assignatura. En els tallers, els alumnes tindran l'oportunitat d'exposar els coneixements adquirits.	5
Classes pràctiques	Pràctiques	Grup mitjà (M)	Es realitzaran classes pràctiques en el laboratori de prehistòria. Amb aquestes sessions, l'alumne adquirirà coneixements bàsics de la metodologia arqueològica relacionats amb el registre de dades i els protocols d'investigació.	10
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Avaluació dels coneixements adquirits durant el curs mitjançant una prova escrita de desenvolupament.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi individual	Preparació i estudi dels continguts de l'assignatura a fi de consolidar els coneixements treballats durant el curs.	60

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Treball	Els alumnes realitzaran un treball de síntesi relacionat amb un tema específic de l'assignatura. A principi de curs es proporcionaran les pautes a seguir per a la seva realització.	43

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A continuació es detallen les estratègies d'avaluació dels continguts, procediments i habilitats adquirides durant el curs per part de l'alumnat. És important prestar atenció a quines són les activitats senyalades com a requisit imprescindible per a aprovar l'assignatura.

Continguts teòrics

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Amb les sessions teòriques l'alumnat adquirirà els coneixements bàsics relacionats amb el procés d'hominització i de les primeres societats caçadores recol·lectores. Els continguts es proporcionaran mitjançant tècniques expositives amb suport audiovisual.
Criteris d'avaluació	Assistència regular a classe, interès i implicació.

Percentatge de la qualificació final: 1% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Activitats a l'aula

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Es realitzaran seminaris sobre temes específics que es considerin d'especial rellevància per a assolir els objectius docents de l'assignatura. En els tallers, els alumnes tindran l'oportunitat d'exposar els coneixements adquirits.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació activa. Capacitat expositiva, dialèctica i discursiva. Es convindran treballs substitutius per als alumnes acollits a l'itinerari B.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	Es realitzaran classes pràctiques en el laboratori de prehistòria. Amb aquestes sessions, l'alumne adquirirà coneixements bàsics de la metodologia arqueològica relacionats amb el registre de dades i els protocols d'investigació.
Criteris d'avaluació	Assistència a les pràctiques i capacitat d'elaborar informes escrits de les tasques realitzades. La realització de les classes pràctiques és un requisit imprescindible per a aprovar l'assignatura. Es convindran treballs substitutius per als alumnes aollits a l'itinerari B.

Percentatge de la qualificació final: 14% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 14% per a l'itinerari B

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Avaluació dels coneixements adquirits durant el curs mitjançant una prova escrita de desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Capacitat d'elaborar un discurs estructurat i coherent que demostrï el coneixement dels continguts treballats durant el curs, així com de la seva bibliografia. És un requisit imprescindible obtenir com a mínim un 5 per a aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Treball

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes realitzaran un treball de síntesi relacionat amb un tema específic de l'assignatura. A principi de curs es proporcionaran les pautes a seguir per a la seva realització.
Criteris d'avaluació	Capacitat d'elaborar un discurs escrit estructurat i coherent. Saber manejar i seleccionar una bibliografia adequada i seguir les normes de citació. La realització del treball és un requisit imprescindible per a aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 26% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Dins la bibliografia bàsica s'inclouen diverses obres de caràcter general que ajudaran a l'alumne a preparar els temes d'estudi. És important que l'alumne es familiaritzi amb aquesta bibliografia, ja que la seva comprensió s'avaluarà a la prova escrita.

Malauradament, no es disposa d'un manual completament actualitzat per a aquesta assignatura; cada any hi ha nous descobriments que fan trontollar hipòtesis que ja pareixien prou consolidades. Per tant, es podran incloure lectures a Campus Extens que es consideraran lectures obligatòries. Per facilitar l'estudi, s'indicarà expressament quines són obligatòries i quines de lectura complementària.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	20205 - Prehistòria I
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	H
Idioma	Català

Cal advertir, que per treure una bona nota o assegurar l'aprovat, és recomanable no limitar-se a l'estudi de la bibliografia bàsica i fer ús de la complementària.

Bibliografia bàsica

- Baur, M.; Gudrun, Z. (2001) *La aventura del hombre*. Maeva, Madrid.
- Carbonell, E. (coord.) (2005) *Homínidos: Las primeras ocupaciones de los continentes*. Ariel, Barcelona.
- Coppens, Y.; Picq, P. (2004) *Los orígenes de la humanidad*. Espasa Calpe, Madrid.
- Eiroa, J.J. (2010) *Prehistoria del Mundo*. Sello Editorial, Barcelona.
- Fernández Martínez, V.M. (2007) *Prehistoria. El largo camino de la humanidad*. Alianza Editorial, Madrid.
- Gamble, C. (2001) *Las sociedades paleolíticas de Europa*. Ariel, Barcelona.

Bibliografia complementària

- Arsuaga, J. (1995) *El collar del neandertal. En busca de los primeros pensadores*. Temas de Hoy, Madrid.
- Arsuaga, J.; Martínez, I. (1998) *La especie elegida*. Temas de Hoy, Madrid.
- Cavalli-Sforza, L. L.; Cavalli-Sforza, F. (1999) *¿Quiénes somos? Historia de la diversidad humana*. Crítica, Barcelona.
- Cela, C.J.; Ayala, F.J. (2013) *Evolución humana. El camino hacia nuestra especie*. Alianza Editorial, Madrid.
- Champion, T.; Gamble, C.; Shennan, S.; Whittle, A. (1988) *Prehistoria de Europa*. Crítica, Barcelona.
- Clottes, J., Lewis-Williams, D. (2001) *Los chamanes de la prehistoria*. Ariel, Barcelona.
- Domínguez-Rodrigo, M. (1997) *El primate excepcional. El origen de la conducta humana*. Ariel, Barcelona.
- Eiroa, J.J. (2000) *Nociones de prehistoria general*. Ariel, Barcelona.
- Gamble, C. (2007) *Origins and Revolutions: Human Identity in Earliest Prehistory*. Cambridge University Press.
- Groenen, M. (2000) *Sombra y luz en el arte paleolítico*. Ariel, Barcelona.
- Lalueza Fox, C. (2005) *Genes de neandertal*. Síntesis, Madrid.
- Lewis-Williams, D. (2005) *La mente en la caverna*. Akal, Madrid.
- Sanchidrián, J.L. (2001) *Manual de arte prehistórico*. Ariel, Barcelona.

Altres recursos

Al llarg del curs s'inclouran articles, enllaços i material audiovisual dins Campus Extens.